

delphia nagy műveltségével és haladottságával, hazájukról azt olvas-
sák a *Pennsylvania Inquirer*-ban, hogy a magyarországi «rémitő»
néhány esetek is elégségesek megfogatot adni, mire vetemedhetik a'
tudatlanság s' baromi állapotban tartott nép, ha bódult dühében néhány
pillanatra lerázhatja láncait.»¹ Közli: *Gálos Rezső*.

HAZAI IRODALOM.

**Közérdekű tudnivalók a gyengetehetségű gyermekek oktatá-
sára szolgáló kisegítő-iskolákról.** A nagym. vallás- és köz-
okt. m. k. miniszterium megbízásából szülők, tanítók és iskolafen-
tartók tájékoztatására összeállította: *Éltes Máttyás*, a budapesti állami
kisegítő-iskola vezetője. Budapest, 1905. Ára 1 korona.

Még mindig nem látjuk elég tisztán a kisegítő-iskolák valódi célját,
még mindig nem ismerjük az ezen iskolákban alkalmazható helyes
eszközöket; még nem tudjuk, a népiskola-épületnek egyik külön szo-
bájában, vagy külön épületben legyen-e a kisegítő iskola? Mind-
ezekre 5 $\frac{1}{4}$ nyomtatott ivnyi füzetben tájékoztatást nyújt nekünk *Éltes*
Máttyás. Szerző dicséretet érdemlő fáradsággal gyűjti az adatokat és
szakértelemmel állítja össze. Tudja, mi történik ezen a téren külföldön,
közli velünk, mi történt és mi történik ez irányban hazánkban. Örülök,
hogy szerző a *Magyar Pædagogia* 1903. évi 5. számában közzétett cik-
kembem kifejtett elveket magáévá teszi. Azt mondtam: «*Én gyenge-
elméjük tanításánál első és főelvül állítom föl: «Mindenekelőtt képez-
zük az érzékeket!*»² Szerző is azt mondja: «*Csak fokozatosan lehet
őt fokozottabb figyelemre szoktatni. Hogy e célt elérhessük, a kisegítő-
iskolában állandóan az érzékek fegyelmezésére, gyakorlására kell töre-
kedni.*»³ Amit a *Magyar Pædagiában* a tanítás anyagára nézve mondtam,
ahhoz is hozzájárul a szerző, de csak elvben, mert a kivitelben
nem tud szabadulni a népiskolai tananyagtól, melyet a kormány a
normális tanuló gyermekek számára megállapít.

Ez alkalommal nem bocsájtkozom vitakozásba, mert nem akarom,
nem kívánom szerzőnek érdemeit hosszas fejtegetéseimmel csökkenteni,
csak egy kis jelenségre kívánom szerző becses figyelmét felhívni. Oly
nagy értéket tulajdonít az érzékek kimívelésének, hogy visszamegy
Comeniushoz, egész oldalakon idézi Rousseau-nak idevágó mondásait,
utal Guthsmuths német pædagogusra, hivatkozik a legújabb és legjobb

¹ U. ott 337. l.

² *Magyar Pædagogia* 1903. 5. sz. 260. old.

³ Közérd. Tudnivalók 15. old.

pædagogusokra, nagyhírű tudósokra, hogy velük az érzékek kimívelésének és gyakorlásának kiváló fontosságát bizonyítsa; én is elengedhetetlennek tartom. De abban az ideiglenes tantervben, melyet a kiegészítő-iskolák számára készített, semmi nyoma sincs az érzékek kimívelésére és gyakorlására szánt munkának, akár a tanító, akár a tanuló részére. Az a tanítási anyag, amit szerző összeállít, nem a gyengetehetségű tanulónak való, — oda más kell, — én azt a mást, azóta, hogy a Pædagogiai Társaságban fentebb idézett felolvasásomat megtartottam, láttam, láttam svájci iskolákban.

Mondom, azért nem kicsinylem szerző törekvését, sőt nagyra becslöm, mert biztos vagyok, hogy ő még sok hasznos munkát fog a kiegészítő-iskolák talaján végezni. Nagy lépés előre az is, hogy szerző a gyengetehetségűség tüneteit tisztán és világosan megállapítja (5. old.), megmutatja, miképen kell a gyengetehetségűeket kiválasztani (10—11. old.) hány tanuló legyen egy-egy kiegészítő-iskolai osztályban (14. old.) szóval, mindenre, ami e kérdéssel kapcsolatos, kiterjed a szerző figyelme és valójában tájékoztató az ő műve. Azonban van egy másik igen fontos eszméje, mellyel szerzővel ez idő szerint még nem tudok egyetérteni. Ő ugyanis a kiegészítő-iskolák önállóságát, külön megfelelő iskolahelyiséget sürgeti. Szerintem, nem szabad itt sietni, sürgetni, mert nagyon könnyen elhamarkodhatnók a dolgot. Az, hogy az államkormány külön épületet, külön iskolát emelt a gyengetehetségű tanulók számára, nem bizonyít semmit — és engem nemcsak gazdasági tekintetek, hanem pædagogiai tekintetek, és talán első sorban ezek biztatnak arra, hogy a kiegészítő-iskolák elkülönítését a gyermekvilágtól ellenezem; ha szerzőnek hét érve van az elkülönítés mellett, akkor nekem *hetvenhét* van elléne. Mindez azonban mákszemnyivel sem csökkenti szerző művének értékét, mert valóban értékesnek, becsesnek tartom a közérdekű tudnivalókat és csak azt mondhatom, hogy gyűjtsön és állítson össze tovább is.

Schön József.

*

Krammcr József: A leketanulás és szorgalom. Budapest. Franklin. 1906. Ára 60 fill. — 32 lap.

U. a.: *A kérdés jelentősége a nevelőtanításban.* Budapest. Hornyánszky Viktor. 1905. Ára 50 fill. — 35 lap.

Két okos és lelkiismeretes tanulmány, melyeknek szerzője kiváló érzékkel bír a gyakorlati pædagogia valódi szükségletei iránt. Az előbbi a tanulót, az utóbbi a tanítót támogatja iskolai munkájában. A tanítás sarkpontját teszi a *kérdések* használata, másrészt meg a meghatározott ismeretanyagot olyképen kell feldolgozni, hogy a tanulóval nemcsak megértessük, hanem egyidejűleg el is sajátíttassuk. Mindezt nyomban nem